

Títol: Diversificació de l'activitat agrària. Agroturisme i turisme rural
Autor: Jordi París i Gabarró
Entitat: Leader Conca de Barberà. ARCA
Àmbit en què es considera adient incloure el resum: 1. El repte del diàleg món urbà / món rural

MARC TEÒRIC

L'àmbit de **turisme rural** engloba un conjunt d'activitats turístiques que es desenvolupen en el medi rural. No existeix una definició estricta del concepte de turisme rural, encara que la majoria d'interpretacions de les activitats que engloba el concepte de turisme rural, inclourien les activitats turístiques i culturals que es desenvolupen en el medi rural.

En els països europeus, encara que no existeix una definició estricta generalment el terme utilitzat per definir **turisme rural** és aquell conjunt d'activitats turístiques realitzades en l'espai rural, composta per una oferta integrada d'oci, dirigida a una demanda motivada pel **contacte amb l'entorn autòcton i que tingui una relació amb la societat local**¹.

Turisme rural es pot considerar com el turisme que es realitza a les àrees rurals; englobaria els termes agroturisme, el turisme verd, el turisme ecològic, o el turisme convencional a hotels, pensions, càmpings, etc. **La definició es fonamenta en denominar turisme rural a tot el turisme que s'ubica a una àrea rural, independentment d'un objectiu més ampli.**

Agroturisme: és una definició més restrictiva. És el turisme rural lligat a l'explotació agrària i es fonamenta en potenciar la diversificació de l'activitat agrària amb l'allotjament a cases rurals.

Turisme verd: és la denominació que s'ha anat impulsant al centre i nord d'Europa, per definir de forma conjunta el turisme rural i l'agroturisme. És una terminologia amplia que s'utilitza per identificar activitats turístiques respectuoses amb la natura.

Turisme ecològic: s'utilitza per designar el turisme de zones d'interès ecològic (parcs naturals, zones d'interès i protecció ecològica), activitats orientades a la conservació del medi natural

Turisme d'interior: termes molt amplis i cada vegada en més desús ja que es per transposició de turisme de sol i platja, però que no s'adapta com a transposició ja que no existeix el turisme d'exterior. No obstant és un terme amb força adaptació.

Els establiments de turisme rural actualment venen definits en **Decret 214 de 27 de juny de 1995**² que modificava l'anterior normativa establerta l'any 1983 i que també es veuen influïts per la llei de Turisme de Catalunya 13/2002 de 2 de juny, publicada al DOGC núm. 3669 de 03.07.2002. Aquesta normativa està en procés de revisió i des de fa més d'una any s'està treballant per la redacció d'una normativa que actualitzi la normativa de 1995. Els esborranys apareguts d'aquesta nova normativa poden fer

¹ En aquest aspecte són importants les aportacions de García Cuesta, J. L. (1996). El turismo rural como factor diversificador de rentas en la tradicional economía agraria.

² Veure Annex 1

variar el mercat de les residències cases de pagès, no obstant fins al moment no s'ha publicat la redacció definitiva.

Les ajudes que des de les diverses administracions s'han posat a l'abast dels promotors del turisme rural han estat diverses, però les que s'han posat a l'abast de forma directa sobre els establiments de turisme rural han estat bàsicament a través de la Iniciativa Comunitària Leader i a través de línies de Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca així com el Departament de Comerç, Consum i Turisme de la Generalitat de Catalunya, encara que en menor mesura.

Aquest és un element d'interès important; Actualment és el Departament de Comerç, Consum i Turisme de la Generalitat de Catalunya qui legalitza les activitats de residències cases de pagès conjuntament amb els ajuntaments, no obstant la majoria d'ajudes han estat provinents del Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca. A aquest fet caldria sumar un factor més, que és la titularitat dels establiments (pagès o no) i les rentes agràries dels promotors (ATP o no).

Aquestes subvencions han estat dirigides a la creació i/o millora dels establiments de turisme rural. Específicament no han existit línies d'ajuda a la comercialització del turisme rural.

Finalment cal esmentar que en el turisme rural també hi ha hagut molta picaresca i utilització d'aquesta terminologia per establiments no dedicats al turisme rural. El concepte turisme rural que tant bon nom ha tingut ha estat en molts casos mal utilitzat i utilitzat per aprofitament indegut. Per aprofundir sobre aquest camp són interessants les aportacions de Francisco Muñoz de Escalona (2005) La verdad del turismo rural.

OBJECTIUS

L'objectiu d'aquesta comunicació és posar de manifest que el turisme rural (i en concret les residències cases de pagès) han estat impulsades i s'ha contribuït a l'aparició d'una oferta elevada d'establiments d'aquest tipus, no obstant s'ha destruït alguns dels objectius inicials com era el complement de rendes agràries. En concret, el fet més alarmant pot ser la desaparició del pagès com a gestor – propietari - promotor d'una residència casa de pagès i l'aparició de promotors d'altres sectors com a gestors - propietaris d'establiments de residències cases de pagès.

L'increment de la demanda del producte Turisme Rural, entès com a establiments Residències Cases de Pagès ha incrementat molt, però també ha incrementat l'oferta existent d'una forma desmesurada, amb una diversitat de tipologies, categories, qualitats, etc, és a dir distorsionant molt l'oferta existent.

Cal tenir en compte dos factors importants:

- La utilització del terme turisme rural per part d'establiments ubicats en l'entorn rural però que no són Residències Cases de Pagès (fondes, hotels, apartaments turístics, etc). Aquest fet comporta confusió al turista o client de les Residències Cases de Pagès.
- Increment de Residències Cases de Pagès on el promotor no està vinculat a sector agrari.

Les residències cases de pagès estan concebudes ja per la pròpia norma reguladora com una activitat complementària (la complementarietat cada vegada és menor). No

obstant si que s'ha contribuït a altres objectius fixats com el manteniment de la gent en el territori i l'arranjament d'edificis i cases de les poblacions rurals.

Cal tenir en compte els orígens i diferenciar de forma clara el turisme rural realitzat en el sí d'una explotació agrària o almenys el turisme rural on l'activitat complementa les rentes agràries.

A més de diferenciar aquest tipus d'establiment cal orientar-los, assessorar-los, potenciar-los i ajudar-los a incloure la comercialització de productes agroalimentaris en l'establiment.

EVOLUCIÓ D'ESTABLIMENTS DE TURISME RURAL

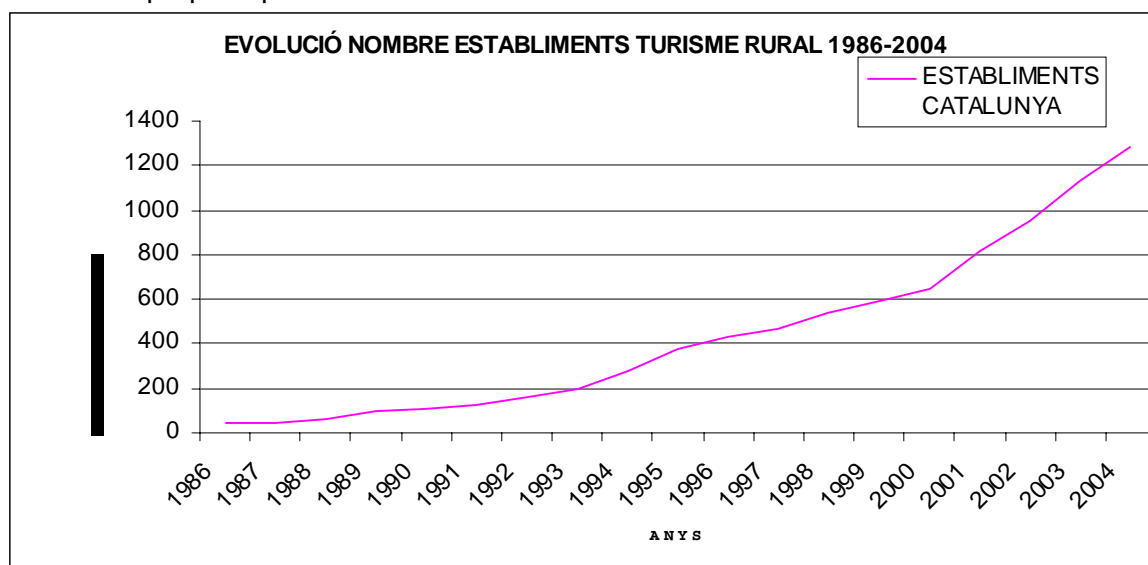
L'evolució dels establiments de turisme rural a Catalunya sota el paràmetre establert per la normativa Decret 214 de 27 de juny de 1995 ha estat d'un increment molt elevat. Tenint com a referència el decret de 1983 i tenint en compte les dades facilitades per la Direcció General de Turisme a partir de 1986 veiem que l'increment d'establiments passa de 48 l'any 1986 a 1283 a 31 de desembre de 2004³, això vol dir un increment de més del 2500%. Cal tenir en compte que aquest increment s'ha produït durant gairebé dos dècades, el que comporta un increment mig del 140% anual.

En el gràfic següent es pot observar que els increments s'accentuen a partir de l'any 1994 i posteriorment a partir de l'any 2000.

Aquests percentatges d'increment són molt importants i cal tenir en compte que d'acord amb la normativa, els establiments s'han d'ubicar en municipis més petits de 1000 habitants. És per aquest motiu que l'increment té una substancial importància també social i de manteniment de la població en el territori a més de contribuir, tal i com esmenta la pròpia reglamentació, a millorar els habitatges i l'entorn rural dels petits municipis.

Gràfic1: Evolució del nombre d'establiments de turisme rural durant el període 1986-2004

Elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Turisme.

³ Font: Direcció General de Turisme. http://www.gencat.net/ctc/doc/doc_30308268_1.xls

La distribució comarcal dels establiments segons la tipologia d'establiments és la següent⁴;

Taula 1: Establiments per tipologia i per comarques.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de Direcció General de Turisme

COMARCA	ARI	CASA DE POBLE	MASIA	TOTAL
ALT CAMP	14	2	3	19
ALT EMPORDÀ	69	12	16	97
ALT PENEDES	29	1	2	32
ALT URGELL	35	12	6	53
ALTA RIBAGORÇA	39	23	2	64
ANOIA	26	0	2	28
BAGES	36	0	10	46
BAIX CAMP	15	1	3	19
BAIX EBRE	23	1	3	27
BAIX EMPORDA	32	7	7	46
BAIX PENEDES	3	2	0	5
BERGUEDÀ	79	2	10	91
CERDANYA	16	12	1	29
CONCA DE BARBERÀ	28	2	3	33
GARRAF	1	0	1	2
GARRIGUES	4	3	0	7
GARROTXA	66	1	20	87
GIRONES	11	2	6	19
MARESME	12	0	2	14
MONTSIÀ	20	5	2	27
NOGUERA	15	7	2	24
OSONA	80	1	9	90
PALLARS JUSSÀ	30	22	3	55
PALLARS SOBIRÀ	40	31	1	72
PLA D'URGELL	6	0	0	6
PLA DE L'ESTANY	45	3	8	56
PRIORAT	22	9	1	32
RIBERA D'EBRE	5	0	1	6
RIPOLLES	52	1	15	68
SEGARRA	20	0	2	22
SEGRIÀ	3	0	1	4
SELVA	19	1	8	28
SOLSONES	64	0	2	66
TARRAGONES	5	0	0	5
TERRA ALTA	15	1	2	18
URGELL	9	3	0	12
VALL D'ARAN	9	11	0	20
VALLES OCCIDENTAL	1	1	0	2
VALLES ORIENTAL	18	0	7	25
TOTAL	1016	179	161	1356

⁴ Font: Direcció General de Turisme. Establiments per tipologies a 8/7/2005

LA COMERCIALIZACIÓ DELS ESTABLIMENTS DE TURISME RURAL

Els establiments de turisme rural solen ser per la pròpia normativa, establiments de petita capacitat. Per aquest motiu la comercialització dels establiments en la majoria dels casos es de forma directa, sense majoristes del sector turístic, que no operen degut a la petita capacitat dels establiments i la gestió particular dels mateixos.

De forma directa i tenint en compte que en la majoria dels casos els establiments formen part d'un complement de la renda dels propietaris, és a dir que no hi ha professionalització, la promoció dels establiments es realitza de la següent forma:

Fulleteria i targetes: Fulletons i targetes de l'establiment que són distribuïts a les oficines de turisme de la zona i a les fires on els patronats de turisme municipals, consells comarcals i associacions tenen presència oferint al públic directe. Aquesta fórmula, encara que emprada per part de la majoria d'establiments entrevistats, és poc efectiva ja que els propis establiments afirmen que es realitzen poques reserves mitjançant aquest canal. Alguns patronats i consells comarcals també inclouen de forma gratuïta referències dels establiments en guies en paper i fulleteria turística sobre la zona. En general és material que es realitza en el moment de la creació de l'establiment però que posteriorment no es reedita, a excepció de les targetes de visita de l'establiment.

Insercions publicitàries en la premsa: Alguns establiments realitzen insercions publicitàries en mitjans de difusió turística. Rederament hi ha hagut un increment de revistes que intenten incloure espais reservats per turisme rural. El cost d'aquests anuncis sumats a que en el mateix espai es publiciten molts establiments provoquen que només els grans establiments i més professionalitzats obtinguin resultats efectius en aquest mitjà.

Internet: En aquest apartat en expansió, dividiré el canal en parts;

Pàgina web pròpia: La majoria d'establiments disposen de pàgina web pròpia. Aquestes pàgines han estat realitzades per part d'empreses més o menys especialitzades. El seu posicionament en els buscadors és majoritàriament baixa. La majoria d'establiments confirmen que l'objectiu de la pàgina és mostrar fotografies de l'establiment per convèncer el client, però que no és realment un canal d'accés al turista. Molt poques d'aquestes pàgines ofereixen la possibilitat de reserva i en molts casos no ofereixen ni disponibilitat de l'establiment.

Portals especialitzats:

Top rural (www. Toprural.com)

Top rural és un portal privat especialitzat en turisme rural que opera des de principis de 2000. Actualment és el portal més ben valorat per part dels establiments i gairebé la totalitat d'establiments es publiciten en aquest. Disposa d'eines d'utilitat com el calendari, que optimitza la búsqueda per part del client. Facilita l'enllaç i comunicació directa a l'establiment però no la reserva on-line. No publicita únicament residències cases de pagès sinó establiments de turisme rural en sentit ampli, el que difón una mica el missatge. Inclou també petits i no tant petits hotels, fondes, etc. Publiciten que només els establiments legalitzats poden anunciar-se encara que a la pràctica no demanen en cap moment la legalització.

Agroturisme (www.agroturisme.org)

Portal promogut pel sindicat Unió de Pagesos, encara que tots els establiments poden incloure's. Publiciten que només els establiments legalitzats poden anunciar-se encara que a la pràctica no demanen en cap moment la legalització. Hi ha un buscador per comarques i tipologies. No ofereixen reserves on-line i tant sols ofereixen enllaços amb la pàgina pròpia i correu electrònic propi.

Allrural (www.allrural.com)

Portal que opera a nivell internacional. No és especialitzat només en residències cases de pagès sinó en el concepte de turisme rural ampli fins i tot a conceptes de turisme més tradicional.

Hi ha moltes empreses més però amb una significació menor. Les cases de turisme rural, reparteixen el cost d'inclusió en aquestes pàgines i realitzen una tasca de prova i error per identificar aquells portals que els hi aporten més reserves també tenint en compte el producte que ofereixen (zona, activitats complementàries, etc.) També encara que de forma gratuïta cal recordar la pàgina de la Generalitat de Catalunya, departament de turisme que ofereix en internet informació sobre totes les cases legalitzades. Aquest canal cada vegada és menys efectiu. Fa un temps, els establiments confirmaven que era un canal molt efectiu que es reforçava amb la publicació de la guia de turisme rural en paper. Aquest llibre era un dels més venguts a Catalunya i era molt efectiu i gratuït pels establiments. Amb l'increment d'establiments aquesta guia que recull la totalitat ha perdut efectivitat.

Centrals de reserves:

També ha aparegut varies centrals de reserves que intenten concentrar oferta de turisme rural per oferir-la, a canvi d'un preu, algunes vegades fixe i altres a canvi de comissió per reserva feta que oscil·la entre el 25-35% del cost.

Les més conegudes són Tural (www.tural.org), Central de reservas (centraldereservas.net) i altres.

També cal esmentar la feina realitzada per associacions d'establiments de turisme rural. Aquestes associacions donen publicitat dels seus associats. Solen ser d'àmbit comarcal i els seus canals de comunicació solen ser per internet i presència a fires. En aquest camp s'està treballant de forma decidida per comercialitzar els establiments de forma operativa, no obstant fins a la data en tots els casos no és possible realitzar reserves on line.

Finalment, la Direcció General de Turisme edita cada any un llibre amb el recull de tots els establiments de turisme rural. Aquest llibre durant molt de temps ha estat un dels llibres més venguts a Catalunya i era una eina important de promoció per els establiments de turisme rural.

Amb les noves tecnologies, el turista busca cada vegada més mitjançant l'ús d'internet el que ha desplaçat aquesta eina com una eina de promoció més efectiva. Per aquest motiu la pròpia Generalitat de Catalunya va posar en marxa una pàgina que recollia tots els establiments. No obstant, aquesta pàgina només dona informació i ha perdut un avantatge competitiu important de suport als establiments de turisme rural.

PROPOSTES D'ACTUACIÓ

Tenint en compte l'exposat anteriorment es proposen les següents línies d'actuació o idees a desenvolupar.

Oportunitat: Cal insistir en l'oportunitat que té el pagès en complementar la seva renta agrària. En aquest sentit pot ser de gran utilitat les diagnosi del contracte global d'explotació per analitzar la viabilitat de creació d'un establiment d'agroturisme en funció dels recursos materials existents. La idea és que en molts casos amb poca inversió es pot rentabilitzar edificacions existents en el patrimoni d'una explotació agrària. Els recursos humans i familiars també existents cal analitzar-los. La formació necessària per desenvolupar l'activitat cal que estigui també inclosa en la diagnosi. En

alguns casos serà factible i realment pot complementar puntualment la renda agrària, però cal analitzar les situacions individualitzades. En altres casos potser que les inversions a realitzar o la situació familiar facin inviable la creació d'un establiment d'agroturisme. No tots els agricultors tenen que diversificar la seva activitat i complementar les seves rendes de la mateixa manera.

Agrupació: Cal una agrupació d'establiments de turisme rural, ja que la petita capacitat dels establiments no permeten realitzar promoció i comercialització conjunta de forma efectiva. Les agrupacions comarcals cal que es situïn en un nivell superior, ja que el turista no entén de divisions comarcals.

Hi ha alguna iniciativa en aquest sentit (CONCATUR, Confederació d'associacions de turisme rural) però en aquest inici té per objectiu més la defensa del sector que la promoció i comercialització dels establiments. La Generalitat de Catalunya hauria de promocionar i ajudar aquestes iniciatives sempre que siguin d'àmbit com a mínim de comunitat autònoma, amb estratègies de comercialització ben definides.

Agrupació homogènia: Per tal de realitzar agrupació per comercialitzar, cal homogeneitzar la qualitat dels establiments. La principal dificultat és que hi ha molts establiments diferents. Que siguin diferents no implica dificultats, però igual que a nivell d'hotels hi ha una referència (estrelles) a nivell de turisme rural no hi ha referències, això implica dificultats de selecció d'establiments per part del client i a més en l'agrupació per la comercialització s'ha de distingir les diferents qualitats d'establiments per dirigir-se de forma efectiva al client objectiu. Aquesta funció és pròpia de la Generalitat de Catalunya, igual que està reclamentat les categories dels establiments turístics, s'hauria de realitzar en els establiments de turisme rural. En aquests sentit cal "independitzar" i donar a conèixer l'agroturisme com a marca, com a establiments on el promotor i l'activitat està lligada a una explotació agrícola. Aquesta diferenciació ajudarà al turista a identificar els establiments que mantenen la filosofia originària de l'agroturisme, compartir la realitat agrària i complementar la renda agrària, a més d'altres objectius secundaris com mantenir el paisatge i les edificacions en el medi rural.

Comercialització per xarxa: La poca capacitat dels establiments implica que hi hauria d'haver una col·laboració per comercialitzar en xarxa. Els establiments han de renunciar a rebre més reserves una vegada tenen reservat l'establiment per afavorir la redistribució del client. Hi ha alguna experiència a través de portals que han instaurat les dates lliures, on es pot seleccionar només els establiments que encara per una data no estan ocupats. Aquesta fórmula s'hauria de promocionar, amb la finalitat de poder afavorir la totalitat d'establiments. Aquesta comercialització hauria de ser per internet, ja que es constitueix com l'eina més efectiva per arribar al client. Tenen que començar-se a utilitzar fórmules de comercialització dels establiments que també hagin funcionat en altres camps. Per exemple la creació de cooperatives per la comercialització, es a dir agrupacions d'establiments per a comercialitzar el producte. Si en diferents sectors agrícoles aquesta fórmula ha funcionat també hauria de funcionar per els establiments d'agroturisme. Si no s'aprofiten aquestes oportunitats, pot succeir que igual que en altres productes agrícoles, el marge de rentabilitat el tregui un tercer pel sol fet de comercialitzar el producte. Una altra possibilitat seria potenciar de forma decidida algun dels portals ja creats, com per exemple el d'agroturisme del sindicat d'unió de pagesos. Potenciar en la línia decidida de comercialització i no només difusió, convertir-se en central de reserves pels establiments d'agroturisme o turisme rural sempre i quan hi hagi un pagès com a promotor o gestor de l'establiment. Cal tancar el cercle de la comercialització dels establiments.

Suport a la comercialització en la xarxa; La Generalitat de Catalunya i les administracions que fins ara han donat suport a la creació d'establiments, podrien incloure línies de suport per la comercialització en internet dels establiments. Seria més efectiu participar en l'organització de portals d'àmbit autonòmic de promoció, però inicialment s'hauria de promocionar l'ús de les noves tecnologies i formació per els establiments d'agroturisme. Els recursos que s'hi haurien de dedicar no són molt elevats i contribuirien de forma decidida al manteniment de la població en el territori rural amb el desenvolupament d'una activitat econòmica.

Punts de comercialització de productes; Els establiments d'agroturisme, diferenciats i lligats a una explotació agrària es poden convertir en veritables punts de comercialització de la producció agrícola eliminant costos de distribució. Ja comencen a sorgir algunes experiències puntuals, venda de vins i caves en residències cases de pagès, venda de productes ecològics propis en altres establiments agroturístics, etc. Els turistes que visiten un establiment d'agroturisme busquen conèixer en el sí d'una explotació agrària però també descobrir els productes que s'obtenen de la terra. La comercialització directa és la més rentable ja que s'eliminen els costos de distribució i les comissions o rentabilitat que en treuen tercers de la producció agrària. Per aquest motiu es pot rentabilitzar el mateix establiment. No cal que tota la producció sigui de la mateixa explotació agrícola. En aquest sentit torno a remetre a les diagnosi per analitzar les explotacions idonees per a realitzar agroturisme, les que són ideals per realitzar agroturisme i comercialitzar la productes agrícoles propis i aquelles explotacions que potser només abasteixen de productes agrícoles als establiments d'agroturisme.

Optimització dels recursos existents; La Generalitat de Catalunya hauria d'actuar per impulsar la comercialització dels establiments d'agroturisme i turisme rural de forma efectiva amb la utilització de tots els recursos de forma transversal, sense dependre d'una única conselleria. Al territori hi ha varis grups connectats en xarxa que poden col·laborar en la comercialització dels establiments de turisme rural. A banda dels grups d'acció local (existeixen en la majoria de territoris rurals) existeixen els telecentres⁵. Els telecentres de la xarxa de telecentres, són centres que promouen la utilització de noves tecnologies. Aquests telecentres es situen en la majoria dels casos en zones rurals doncs són les zones on hi havia més dificultats d'accés a les noves tecnologies. Una vegada s'ha avançat en aquesta tasca els telecentres estan accedint a altres funcions que sense ser les establertes inicialment poden ser efectius per la seva implantació en el territori i per estar connectats en xarxa. Aquests telecentres podrien col·laborar en la comercialització dels establiments de turisme rural, gestionant ofertes en xarxa. En l'actualitat estan desenvolupant processos de gestionar ofertes de teletreball en la xarxa aforint teletreballadors. Aquesta iniciativa competència del Departament de Treball es desenvolupada pels telecentres (dependen de l'administració local en col·laboració amb el DURSI). Igualment podrien gestionar-se en xarxa, ofertes d'agroturisme en col·laboració amb establiments. Més agoserrat seria aproximar-se a models francesos, on l'administració compra reserves de turisme rural que comercialitza posteriorment directament, fent-se càrrec de la promoció i comercialització fins que el client arriba a l'establiment de turisme rural. També a nivell de conselleria d'Agricultura, cal dedicar esforços econòmics a la comercialització de l'activitat d'agroturisme, sempre lligats a establiments regentats per agricultors.

⁵ <http://www.xarxa365.net/>

ANNEX

ANNEX I LEGISLACIÓ DE TURISME RURAL A CATALUNYA

ANNEX I.1. DECRET 365/1983

DECRET 365/1983, DE 4 D'AGOST, PEL QUAL ES CREA LA MODALITAT D'ALLOTJAMENT TURÍSTIC "RESIDÈNCIA-CASA DE PAGÈS".

DOGC núm. 362, 09.09.1983

La promoció dels recursos turístics de les comarques interiors i de muntanya és necessària tant per raons econòmiques, com per assolir els objectius de millora de les rendes de les famílies que viuen al medi rural i de reequilibri territorial de Catalunya. Però aquesta promoció requereix el foment d'ofertes especialitzades i la disponibilitat d'allotjaments turístics diversificats. La modalitat d'allotjament turístic denominat "Residència-Casa de Pagès" és un instrument que ajudarà a atènyer aquests objectius.

Atès el que estableixen els articles 9.12 i 12.4 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i d'acord amb les disposicions vigents a proposta dels Consellers d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i de Comerç i Turisme, i d'acord amb el Consell Executiu.

Decreto:

Article 1.-1. Es crea la modalitat d'allotjament turístic "Residència-Casa de Pagès".

2. El Departament de Comerç i Turisme podrà autoritzar aquesta modalitat d'allotjament turístic, amb menjador o sense, mitjançant preu, en habitatges del medi rural sota les següents condicions:

- a) que l'habitatge estigui ubicat en poblacions amb un nombre no superior a mil habitants, o bé que estigui fora dels nuclis urbans de la població;
- b) que el titular de l'habitatge -propietari o llogater- visqui al medi rural i treballi preferentment en el sector agrari;
- c) que l'habitatge disposi de les instal·lacions i serveis mínims que per Ordre fixi el Departament de Comerç i Turisme.

Article 2.- En el marc d'aquesta acció de promoció d'allotjaments turístics en el medi rural, el Departament de Comerç i Turisme:

- a) regularà les condicions per a l'obertura de les "Residències - Cases de Pagès" i fixarà les instal·lacions i serveis mínims de què aquestes han de disposar;
- b) autoritzar l'obertura de la prestació de serveis;
- c) regularà i inspeccionarà les condicions de funcionament de les "Residències - Cases de Pagès" per tal d'assegurar en tot moment el perfecte estat de llurs instal·lacions, la correcta prestació dels serveis i el compliment de les disposicions en matèria de preus;
- d) arbitrarà les mesures i els ajuts adients per a la promoció, el funcionament i la protecció d'aquesta modalitat d'allotjament turístic, amb la col·laboració, si s'escau, del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca;
- e) substanciarà i resoldrà les reclamacions que puguin formular-se en relació amb les matèries d'objecte del present Decret i les disposicions que el despleguin.

Article 3.- El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca tindrà cura de:

- a) La divulgació i promoció d'aquest programa entre les famílies rurals de les comarques que es determinin.
- b) Promocionar les accions necessàries i col·laborar amb les comunitats rurals que vulguin millorar el seu medi i l'entorn i establir equipaments col·lectius.

Article 4.- El Departament de Comerç i Turisme, en desplegar la política de promoció d'ofertes i activitats turístiques especialitzades, tindrà en compte les característiques pròpies de la modalitat "Residència-Casa de Pagès"; així mateix editarà una Guia de les Residències-Cases de Pagès.

Article 5.- Els Departaments d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i de Comerç i Turisme orientaran les respectives ajudes que legalment s'arbitrin per potenciar l'adaptació de

les cases de pagès a Residències-Cases de Pagès, en aquelles comarques que de comú acord es determinin.

Disposicions finals

Primera.- Es faculta els Consellers d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i de Comerç i Turisme, per dictar les Ordres i prendre les mesures necessàries per al desplegament i l'execució del present Decret.

Segona.- El present Decret entrarà en vigor el mateix dia de la seva publicació al Diari Oficial de la Generalitat.

Barcelona, 4 d'agost de 1983

Jordi Pujol

President de la Generalitat de Catalunya

Agustí Carol i Foix

Conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Francesc Sanuy i Gistau

Conseller de Comerç i Turisme

ANNEX I. 2. DECRET 214/1995

DECRET 214/1995, DE 27 DE JUNY, PEL QUAL ES REGULA LA MODALITAT D'ALLOTJAMENT TURÍSTIC ANOMENADA RESIDÈNCIACASA DE PAGÈS.

DOGC núm. 2085, 07.08.1995

Mitjançant el Decret 365/1983, de 4 d'agost, es va crear la modalitat d'allotjament turístic anomenada residència - casa de pagès amb la finalitat de promoure els recursos turístics de les comarques catalanes, actuació necessària tant per raons econòmiques com per assolir els dos objectius de millora de les rendes de les famílies que viuen al medi rural i d'equilibri territorial de Catalunya. El Decret esmentat va ser desplegat per l'Ordre de 6 d'octubre de 1983, que va establir les condicions d'obertura i els requisits que havien d'acomplir aquests establiments turístics.

L'experiència acumulada durant el temps transcorregut i el fet que l'oferta turística d'interior i de muntanya n'hagi vist incrementada de forma notable l'acceptació fan en l'actualitat necessari redefinir aquesta modalitat d'allotjament turístic a fi, d'una banda, de millorar-ne la qualitat de les instal·lacions i els serveis i aclarir les diferents ofertes que existeixen en el camp de l'allotjament rural i, d'altra banda, de preservar l'entorn natural i arquitectònic de la seva zona d'ubicació.

En aquest sentit, s'exigeix una més gran integració de l'establiment en el medi rural, possibilitant la rehabilitació i conservació d'edificacions ja existents i evitant les noves construccions, ja que l'entorn i la imatge són trets indissociables d'aquest producte turístic.

Així mateix, es defineixen els tres grups que a partir d'ara conformaran la modalitat de residència - casa de pagès, segons el grau de relació de l'usuari amb els habitants del món rural.

En virtut del que s'ha exposat i de conformitat amb el que estableix la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, a proposta del conseller de Comerç, Consum i Turisme i d'acord amb el Govern,

Decreto:

Grups i definicions

Article 1

Les residències - cases de pagès, segons les seves característiques, s'ordenen en tres grups:

- a) Masia.
- b) Casa de poble.
- c) Allotjament rural independent.

Article 2

S'entén per masia l'edificació aïllada que, d'acord amb les característiques tècniques que s'estableixen en aquesta normativa, es destina a la prestació del servei d'allotjament i, com a mínim, esmorzar, d'acord amb els requisits següents:

- a) Estar situada en el medi rural, fora del nucli de població, i respectar la tipologia arquitectònica de la zona.
- b) Ser l'edificació anterior a l'any 1950.
- c) Trobar-se en el si d'una explotació agrícola, ramadera o forestal i que aquestes activitats coexisteixin amb l'activitat turística.
- d) Que el titular de l'allotjament turístic visqui a la mateixa finca i obtingui part de les seves rendes de l'activitat agrària, ramadera o forestal.

Article 3

3.1 S'entén per casa de poble l'habitatge unifamiliar que, d'acord amb les característiques tècniques que s'estableixen en aquesta normativa, es destina a la prestació del servei d'allotjament i, com a mínim, esmorzar, d'acord amb els requisits següents:

- a) Estar situada en nuclis de població de menys de 1.000 habitants i respectar la tipologia arquitectònica de la zona.
- b) Ser l'edificació anterior a l'any 1950.
- c) Que el titular de l'allotjament turístic visqui en la mateixa finca i obtingui part de les seves rendes de l'activitat agrària, ramadera o forestal.

3.2 Se n'exclou l'allotjament en pisos, considerats com a habitatges independents en un edifici de diverses plantes, en règim de propietat horitzontal.

Article 4

4.1 S'entén per allotjament rural independent la unitat integrada en una edificació preexistent, bé aïllada o bé en nuclis de població de menys de 1.000 habitants, que disposi, com a mínim, de cuina, saló menjador, un o més dormitoris i un o més banys, d'acord amb els requisits següents:

- a) Estar situat en el medi rural i respectar la tipologia arquitectònica de la zona.
- b) Ser l'edificació anterior a l'any 1950.
- c) Que el titular de l'allotjament turístic visqui en la mateixa comarca.

4.2 Se n'exclou l'allotjament en pisos, considerats com habitatges independents en un edifici de diverses plantes, en règim de propietat horitzontal.

Article 5

5.1 A efectes d'informació dels usuaris, les masies, cases de poble i allotjaments rurals independents han d'estar convenientment senyalitzats amb el distintiu les característiques del qual figuren a l'annex del present Decret.

5.2 El distintiu d'identificació esmentat se situarà al costat de la porta d'accés a la masia, casa de poble o allotjament rural independent.

Normes per a l'obertura d'establiments

Article 6

Les persones físiques que vulguin dur a terme l'explotació de qualsevol dels grups d'allotjament turístic que es regulen en aquesta disposició cal que sol·licitin l'autorització d'obertura i funcionament corresponent i que aportin la documentació següent:

- a) Instància ajustada al model oficial en què es detallarà la ubicació, el grup, el nombre i les característiques de les habitacions, els elements sanitaris, els espais comuns, les dates de funcionament i altres tipus de serveis.
- b) Acreditació que l'edificació és anterior a 1950.
- c) Plànols o croquis de la distribució i fotografies que aportin les dades necessàries de l'entorn i les característiques de la finca.
- d) Llicència municipal d'obertura.
- e) Fotocòpia del NIF.
- f) Certificació expedida pel secretari de l'ajuntament corresponent per la qual s'acrediti que el sol·licitant està empadronat com a resident amb una antiguitat mínima de 3

anys en el municipi i adreça on pretén exercir l'activitat turística en el cas de les masies i les cases de poble; en el cas dels allotjaments rurals independents, acreditació de residència en la mateixa comarca, també amb una antiguitat mínima de 3 anys.

g) Documentació que acrediti que el sol·licitant de l'autorització d'obertura és el propietari o bé un posseïdor amb títol suficient per dur a terme l'explotació turística de què es tracti.

h) En el cas de les masies i les cases de poble, descripció de les activitats agrícoles, ramaderes o forestals que es duen a terme.

Per a la comprovació del compliment dels requisits a què fa referència l'article 2.d), l'òrgan instructor ha de sol·licitar al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca l'emissió d'un informe en relació amb aquestes qüestions. Aquest informe s'haurà d'emetre, com a màxim, en el termini d'un mes.

Article 7

7.1 La documentació assenyalada a l'article anterior es presentarà al servei territorial corresponent del Departament de Comerç, Consum i Turisme. Un cop dutes a terme les actuacions corresponents i practicada la inspecció tècnica oportuna, si s'escau, el delegat del servei territorial dictarà resolució en un termini màxim de tres mesos a comptar de la presentació de la sol·licitud. Transcorregut aquest termini sense que s'hagi dictat resolució expressa, s'entén estimada la sol·licitud.

7.2 Si la sol·licitud no va acompanyada de la documentació preceptiva, el termini resta només interromput des de la data en què es notifiqui el requeriment de l'Administració perquè la dita documentació sigui completada, i en continua el còmput una vegada esmenada la mancança.

7.3 Un cop hagin rebut l'autorització, les masies, les cases de poble i els allotjaments rurals independents són inscrits d'ofici al Registre general d'empreses i activitats turístiques de Catalunya.

Article 8

Es prohibeix la utilització de la denominació de residència-casa de pagès en qualsevol dels seus grups sense el compliment previ dels requisits establerts en aquest Decret per a l'exercici d'aquesta activitat.

Article 9

9.1 L'autorització com a masia, casa de poble o allotjament rural independent és incompatible amb la explotació de qualsevol altre tipus d'allotjament, així com la existència de qualsevulla de les instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves que regula la Llei 38/1991, de 30 de desembre.

9.2 Es podrà denegar la sol·licitud d'autorització d'obertura i funcionament com a residència-casa de pagès en qualsevol dels seus grups d'aquells establiments que, malgrat estar ubicats en el medi rural i complir amb els requisits tècnics previstos en la present disposició, no s'adiguin amb les exigències de tranquil·litat i integració en el paisatge que han de reunir aquests establiments, ja sigui per determinades característiques pròpies de l'edificació o de l'entorn immediat.

Article 10

10.1 Qualsevol modificació de la capacitat, del nombre de les habitacions o de qualsevol altre element estructural de l'allotjament, que en tot cas haurà de respectar la tipologia de l'habitatge, ha de ser autoritzada pel servei territorial corresponent del Departament de Comerç, Consum i Turisme de forma prèvia a la seva realització. A aquest efecte, la persona interessada ha d'adjuntar a la seva sol·licitud, si escau, la documentació que s'indica a l'article 6.c). El delegat del servei territorial dictarà resolució en un termini màxim de tres mesos a comptar de la presentació de la sol·licitud. Transcorregut aquest termini sense que s'hagi dictat resolució expressa, s'entén estimada la sol·licitud.

10.2 Si la sol·licitud no va acompanyada de la documentació preceptiva, el termini resta interromput d'acord amb el que disposa l'article 7.2.

Article 11

11.1 El canvi de titularitat de l'allotjament turístic ha de ser autoritzat pel servei territorial corresponent del Departament de Comerç, Consum i Turisme, amb la sol·licitud prèvia de l'interessat, a la qual haurà d'adjuntar els documents assenyalats als apartats e), f), g) i h) de l'article 6. El delegat del servei territorial dictarà resolució en un termini màxim d'un mes a comptar de la presentació de la sol·licitud. Transcorregut aquest termini sense que s'hagi dictat resolució expressa, s'entendrà estimada la sol·licitud.

11.2 Si la sol·licitud no va acompanyada de la documentació preceptiva, el termini resta interromput d'acord amb el que disposa l'article 7.2.

11.3 La resolució per la qual es denegui l'autorització del canvi de titularitat, un cop ferma en la via administrativa, produirà la revocació de l'autorització d'obertura i funcionament de l'establiment.

Requisits tècnics dels establiments

Article 12

12.1 Les masies i cases de poble han de disposar, com a mínim, de les instal·lacions i els serveis següents:

- a) Aigua potable corrent.
- b) Electricitat.
- c) Calefacció suficient en totes les habitacions i estances comunes.
- d) Mobiliari suficient i en bon estat de conservació, que respecti la tipologia de la zona.
- e) Serveis higiènics:

Disposaran com a mínim de: Una tassa de wàter per a cada cinc places o fracció.

Un lavabo i dutxa o banyera per a cada cinc places o fracció.

Un endoll al costat de cada lavabo.

Terres totalment enrajolats, així com les parets fins a una alçada mínima d'1,80 metres, o bé revestits de materials que en garanteixin la impermeabilitat.

Tots els elements sanitaris disposaran d'aigua corrent calenta i freda.

La superfície útil mínima dels banys serà de 2,50 m².

f) Habitacions dormitoris:

Disposaran de ventilació suficient.

La seva superfície mínima serà de 6 m², les habitacions individuals; 10 m², les dobles; 12 m², les triples, i, si s'escau, 16 m², les quàdruples. El mobiliari indispensable inclourà: llits individuals d'amplada mínima de 0,80 metres, o dobles, d'1,35 metres, taula de nit, cadira, armari i un punt de llum amb interruptor al costat del llit.

g) L'alçada mínima en metres de la superfície transitable de totes les estances, llevat del bany, haurà de ser de 2,25 metres. Excepcionalment, els podrà ser atorgada l'autorització tot i que no compleixin amb l'alçada establerta quan les característiques d'interès històric o arquitectònic de l'edificació així ho aconsellin.

h) Telèfon, en el cas de les masies i les cases de poble, llevat situacions excepcionals en què es podrà dispensar el compliment d'aquest requisit.

i) Les masies i cases de poble hauran de disposar de menjador amb capacitat màxima coincident amb el nombre de places autoritzat, i sala d'estar per a ús exclusiu dels hostes.

12.2 Els allotjaments rurals independents, a més dels requisits tècnics esmentats a l'apartat anterior, han de complir els següents:

a) La superfície útil mínima de la sala d'estar-menjador serà de 14 m².

b) La cuina disposarà com a mínim de dos focs, aigüera, elements auxiliars, paraments i utensilis necessaris per a a preparació d'aliments, llenceria, frigorífic d'una capacitat mínima de 145 litres i campana amb extracció mecànica de fums i ventilació suficient.

c) La superfície útil mínima del bany serà de 2,5 m².

Article 13

13.1 Les masies i les cases de poble han d'oferir una capacitat mínima de tres habitacions dormitori i cinc places, i una capacitat màxima de quinze places, distribuïdes en habitacions d'una, dues, tres o quatre places.

13.2 Els allotjaments rurals independents han de tenir una capacitat mínima de quatre places i una capacitat màxima de quinze places. Han de comptar, com a mínim, amb una habitació dormitori de dues places; la resta d'habitacions dormitori no poden ser en cap cas

de més de tres places.

Serveis complementaris

Article 14

14.1 Els titulars de les masies i dels allotjaments rurals independents en edificacions aïllades en el si d'una explotació agrícola, ramadera o forestal han de facilitar la possibilitat de visitar l'explotació. Els titulars de les cases de poble i dels allotjaments rurals independents dins un nucli de població poden oferir aquest servei complementari de manera optativa.

14.2 En la mesura de les seves possibilitats, els titulars de les residències-cases de pagès posaran a disposició dels clients les informacions relatives a recursos turístics de la zona i contribuiran a fer-los conèixer les normes de respecte i conservació de l'entorn natural i rural.

Article 15

Els serveis de menjar, si n'hi ha, aniran adreçats exclusivament als clients de les residències-cases

de pagès. La seva prestació a persones alienes a l'allotjament serà considerada com a exercici clandestí de l'activitat de restauració.

Normes comunes de funcionament

Article 16

16.1 Són d'aplicació a les masies, les cases de poble i els allotjaments rurals independents els títols 1 i 4 del Decret 53/1994, de 8 de febrer, sobre el règim de preus, reserves i serveis complementaris en establiments d'allotjament turístic.

16.2 En cap cas no podrà allotjar-se una mateixa persona per un període de temps ininterromput superior als noranta dies.

Revocació de l'autorització turística i règim sancionador

Article 17

17.1 Són causes de revocació de l'autorització turística d'obertura i funcionament:

a) La inactivitat comprovada com a allotjament turístic durant un any.

b) L'incompliment del que disposen els articles 2.d), 3.1.c), 4.1.c), 9.1, 10 i 11 d'aquest Decret.

17.2 L'òrgan competent per revocar l'autorització turística d'obertura i funcionament és el delegat del servei territorial corresponent, el qual dictarà resolució després que hagi estat tramitat l'expedient contradictori.

17.3 En els supòsits de revocació de l'autorització turística i de tancament definitiu comunicat degudament per l'interessat, l'Administració donarà de baixa l'establiment al Registre general d'empreses i activitats turístiques.

Article 18

Les infraccions al que disposa aquest Decret comportaran la responsabilitat administrativa corresponent, que serà sancionada de conformitat amb el que estableix la Llei 1/1990, de 8 de gener, sobre la disciplina del mercat i de defensa dels consumidors i dels usuaris.

Disposicions transitòries

-1 Les residències-cases de pagès autoritzades en la data de l'entrada en vigor del present Decret disposaran d'un termini de tres anys, a comptar de la data de la seva publicació, per adaptar-se a la nova reglamentació, llevat del requisit de l'antiguitat de l'edificació previst a l'apartat b) dels articles 2, 3.1 i 4.1, del qual queden dispensades. Un cop fetes les actuacions i obres d'adaptació necessàries, que en tot cas ha

d'autoritzar de forma prèvia el servei territorial corresponent del Departament de Comerç, Consum i Turisme d'acord amb el procediment establert a l'article 10, els titulars dels establiments poden sol·licitar-ne la reclassificació, segons les seves característiques, d'acord amb la present normativa. En tot cas, transcorregut aquest termini, l'Administració ha de procedir, d'ofici i després d'haver tramitat l'expedient contradictori corresponent, a la seva reclassificació o, si s'escau, a la revocació de l'autorització turística d'obertura quan no s'hagi dut a terme l'adaptació necessària. Es practicaran d'ofici les corresponents modificacions al Registre general d'empreses i activitats turístiques.

-2 Les sol·licituds d'autorització d'obertura i funcionament que en el moment de l'entrada en vigor d'aquest Decret comptin amb tota la documentació exigida per l'Ordre de 6 d'octubre de 1983 seran resoltes d'acord amb la normativa anterior, amb el termini d'adaptació previst a la disposició transitòria 1. Els establiments en tràmit d'autorització esmentats en el paràgraf anterior que ja compleixin els requisits i s'ajustin a les característiques dels grups en què s'ordenen les residències-cases de pagès segons la nova reglamentació seran autoritzats i classificats d'acord amb el present Decret.

Disposicions derogatòries

-1 Es deroga l'Ordre de 6 d'octubre de 1983, per la qual s'estableix la normativa per a l'obertura i funcionament de les residència-cases de pagès.

-2 Es deroguen l'article 20 i el supòsit 17 de l'annex del Decret 235/1994, de 26 de juliol, pel qual es regulen i s'adeqüen, d'acord amb la Llei 30/1992, de 26 de novembre, els procediments reglamentaris que afecten les matèries de la competència del Departament de Comerç, Consum i Turisme.

Disposicions finals

-1 S'autoritza el conseller de Comerç, Consum i Turisme per dictar les disposicions necessàries per al desplegament, l'execució i l'eficàcia del present Decret.

-2 Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Barcelona, 27 de juny de 1995

Jordi Pujol

President de la Generalitat de Catalunya

Lluís Alegre i Selga

Conseller de Comerç, Consum i Turisme

Annex

Distintius d'identificació de les residències-cases de pagès

Mides: en mil·límetres i segons els models adjunts.

Marges: color daurat.

Lletres (RCP), teulada i contrafons: color blanc amb perfil daurat.

Lletres (de grup) i número de signatura: color negre.

Placa: color verd Pantone 349 C.

Tipus de lletra: Bodoni.

Llegenda del contrafons: bauer Bodoni bold cos 27, condensada 80%.